

Sociologie voor de praktijk

Vragen bij hoofdstuk 8

Klaas J. Hoeksema
Siep van der Werf

Negende, herziene druk 2021

uitgeverij | C
coutinho

bussum 2021

Deze vragen horen bij de negende druk van *Sociologie voor de praktijk* van Klaas J. Hoeksema en Siep van der Werf.

© 1989/2021 Uitgeverij Coutinho bv

Alle rechten voorbehouden.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl). Voor de readerregeling kan men zich wenden tot Stichting UvO (Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties, www.stichting-uvo.nl). Voor het gebruik van auteursrechtelijk beschermd materiaal in knipselkranten dient men contact op te nemen met Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, www.stichting-pro.nl).

Eerste druk 1989

Negende, herziene druk 2021

Uitgeverij Coutinho

Postbus 333

1400 AH Bussum

info@coutinho.nl

www.coutinho.nl

Noot van de uitgever

Wij hebben alle moeite gedaan om rechthebbenden van copyright te achterhalen. Personen of instanties die aanspraak maken op bepaalde rechten, wordt vriendelijk verzocht contact op te nemen met de uitgever.

ISBN: 978 90 469 0719 1

NUR: 756

Vragen bij hoofdstuk 8

- 1** Leerplichtambtenaren krijgen veel te maken met Turkse en Marokkaanse leerlingen die niet of weinig op school komen. Met druk en dreiging (boetes) lukt het maar matig om dat te veranderen. De kinderen komen niet, ze willen vaak niet en de ouders lijken het vaak niet erg te vinden of zetten hun kinderen (thuis) aan het werk. Kun je een sociologische verklaring geven waarom school voor de ouders geen prioriteit is? Is het beter om de kinderen vrij te laten om wel of niet naar school te gaan? Zou je dit antwoord ook geven als het ging om een rijke familie die met de kinderen op hun jacht een wereldreis gaan maken?
- 2** In de paragrafen 8.4 en 8.7 worden drie oorzaken van sociale verandering genoemd. Zou je van elk een voorbeeld voor Nederland kunnen geven?
- 3** Arbeiders zeiden vroeger wel: 'Mijn vrouw hoeft niet te werken!' Daarmee zeiden ze dat de reden om wel te werken uit nood geboren wordt. Kun je aangeven welke factoren voor de verschillende sociale lagen een rol spelen bij de beslissing of en hoeveel de vrouw gaat (of moet) werken?
- 4** Lea Dasberg stelt in haar boek *Grootbrengen door kleinhouden* (1975) dat in onze samenleving kinderen een apart 'jeugdland' hebben gekregen waar ze – in verhouding tot vroeger – lang beschermd en zonder verantwoordelijkheden opgroeien. Hoe kan zo'n langdurig 'jeugdland' in onze maatschappij op grond van informatie uit dit hoofdstuk worden verklaard? Is dit 'jeugdland' in de bijna zestig jaar na haar uitspraak toegenomen of juist gekrompen? Geldt 'jeugdland' voor alle sociale lagen in dezelfde mate?
- 5** De verandering in de wijze waarop sociale taken in onze samenleving georganiseerd zijn, kun je zien aan de opkomst van de kerngezinnen waarvan de (groot)ouders nog zelfstandig wonen met thuiszorg en maaltijdservice, de opkomst van een ingewikkeld onderwijssysteem, een stelsel van gezondheidszorg. Kun je aangeven welke instanties er nog meer zijn ontstaan die essentiële sociale taken hebben overgenomen?
- 6** Dezelfde jongeren die heel enthousiast zijn over de soms spectaculaire milieuacties van Greenpeace, kunnen de volgende dag deelnemen aan even spectaculaire milieuvijandige motorcrossraces op het strand. Van wat voor soort cultuur is dit een voorbeeld? Ken je dergelijke tegenstellingen ook in je eigen leefwereld?

- 7 In het onderwijs wordt gediscussieerd over de vraag in hoeverre de school een opvoedende taak heeft. De school zou een belangrijke taak hebben bij het 'aanleren van waarden en normen nu het gezin het laat afweten'. Hoe kun je op basis van dit hoofdstuk deze roep om versterking van de opvoedende taak van het onderwijs duiden? Welke misvatting over opvoeden laat deze discussie zien? Hoe verhoudt deze discussie zich tot wat er is gezegd over vervreemding?
- 8 Het aantal zelfdodingspogingen onder Hindoestaanse en Turkse meisjes is twee tot drie keer zo groot als onder autochtone meisjes. Het aantal pogingen van deze meisjes is ook veel groter dan onder de jongens uit deze etnische bevolkingsgroepen. Onderzoeker Schudel noemt 'asociale stress' als oorzaak (J. Schudel, *Contrast*, 3 december 1998). Wat zou hij in dit verband onder asociale stress kunnen verstaan? Wat zou de verklaring voor die pogingen tot zelfdoding kunnen zijn?
- 9 Wanneer er een terroristische aanslag gepleegd wordt, is de totale schade veel groter dan de feitelijke vernieling. In paniek doen mensen dingen die verkeerd uitpakken en men zal alles in het werk stellen om soortgelijke aanslagen in de toekomst te voorkomen. De behoefte aan veiligheid heeft namelijk een groot effect op het menselijk gedrag en in de risicomaatschappij worden alle risico's zo veel mogelijk uitgebannen. Beck noemt onze maatschappij daarom een risicomaatschappij, met name vanwege het risico op sociale explosiviteit (en niet zozeer de fysieke explosiviteit). Schnabel (1999) ziet echter een heel andere maatschappij in ontwikkeling: één die bepaald wordt door het ontstaan van vertrouwensrelaties. Zonder vertrouwen kan de maatschappij zich niet ontwikkelen en dat vertrouwen is er bijna altijd wel.
- Met wie ben je het in het licht van de actuele ontwikkelingen meer eens, met Beck of met Schnabel? Verklaar je antwoord.
- 10 Een van de aspecten van het informatietijdperk is dat vanwege het internet afstand en tijd geen rol van betekenis meer spelen. Communicatie gaat realtime over oceanen heen en weer, veel werk kan vanuit huis worden gedaan. Zeker nu we media als Zoom hebben ontdekt is dit verder in een stroomversnelling gekomen. Sommigen voorspellen daarom dat de familiestructuur zich zal herstellen en dat het gezinsleven weer meer centraal zal komen te staan in de reproductie van normen en waarden. Wat pleit er tegen de juistheid van deze voorspelling? Wat pleit ervóór? Kun je daar in je omgeving al elementen van waarnemen?